

V Bruselu dne 20.3.2020
COM(2020) 123 final

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ

o aktivaci obecné únikové doložky v rámci Paktu o stabilitě a růstu

Pandemie COVID-19 vedla k velkému otřesu hospodářství, který má již výrazný negativní dopad na Evropskou unii. Důsledky pro růst HDP budou záviset na době trvání pandemie, jakož i na trvání opatření, která jsou přijímána vnitrostátními orgány a na evropské úrovni za účelem zpomalení šíření nákazy, ochrany výrobních kapacit a podpory celkové poptávky. Ve svém sdělení „Koordinovaná ekonomická reakce na koronavirovou nákazu COVID-19“ ze dne 13. března 2020 Komise na základě analýzy scénářů představila ekonomický scénář, z něhož vyplývá, že reálný HDP v EU by v roce 2020 mohl klesnout o 1%. Komise poukázala na to, že v případě hlubšího dopadu pandemie nelze vyloučit ještě nepříznivější scénáře. Dosavadní vývoj naznačuje, že tyto nepříznivé scénáře pravděpodobně nastanou. Za předpokladu, že současná zdravotní krize bude trvat do začátku června nebo ještě déle, by pokles hospodářské činnosti v roce 2020 mohl být srovnatelný s poklesem v roce 2009, tedy v nejhorsím roce hospodářské a finanční krize.

Členské státy již přijaly či přijímají rozpočtová opatření a přijímají se další opatření za účelem zvýšení kapacity zdravotních systémů a poskytnutí pomoci občanům a odvětvím, jež jsou obzvláště postižena. Rovněž jsou přijímána opatření na podporu likvidity a další záruky, které však nemají bezprostřední dopad na saldo veřejných financí.

Komise tato opatření, která spolu s poklesem hospodářské činnosti přispějí k podstatně vyšším rozpočtovým schodkům, pozorně sleduje. Komise a Rada již objasnily, že pro opatření spojená s koronavirovou nákazou COVID-19 bude uplatňována plná flexibilita v rámci Paktu o stabilitě a růstu. Vzhledem k tomu, že tato krize představuje událost, kterou vlády nemohou ovlivnit a která má závažný dopad na veřejné finance, uplatní se ustanovení Paktu o neobvyklé události. Z toho vyplývá, že rozpočtový dopad výše uvedených opatření nebude při posuzování dodržování Paktu o stabilitě a růstu Komisí zahrnut. Bude provedeno posouzení, včetně posouzení způsobilých částek, a to na základě zjištěných údajů poskytnutých členskými státy.

Míra fiskálního úsilí potřebného na ochranu evropských občanů a podniků před důsledky krize a na podporu hospodářství po pandemii však vyžaduje použití dalekosáhlejší flexibility v rámci Paktu o stabilitě a růstu.

EU musí na tuto rychle se vyvíjející krizi nadále reagovat pohotově, důrazně a koordinovaným způsobem. Během videokonference s členy Evropské rady dne 17. března 2020 oznámila předsedkyně Komise bezprostřední aktivaci takzvané obecné únikové doložky. Tato doložka byla zavedena v roce 2011 v rámci několikanásobné reformy Paktu o stabilitě a růstu, která vycházela z poznatků z hospodářské a finanční krize. Tehdejší zkušenost zejména zdůraznila potřebu zvláštních ustanovení ve fiskálních pravidlech EU, která by umožnila koordinovanou a systematickou dočasnou odchylku od běžných požadavků pro všechny členské státy v situaci obecných krizí způsobených prudkým hospodářským propadem v eurozóně nebo v EU jako celku.

Tato doložka, jak je stanoveno v čl. 5 odst. 1, čl. 6 odst. 3, čl. 9 odst. 1 a čl. 10 odst. 3 nařízení (ES) č. 1466/97 a čl. 3 odst. 5 a čl. 5 odst. 2 nařízení (ES) č. 1467/97, usnadňuje koordinaci rozpočtových politik v dobách prudkého hospodářského propadu.

Obecná úniková doložka umožňuje členským státům provádět rozpočtová opatření, aby mohly takovou situaci odpovídajícím způsobem řešit, a to v rámci preventivních a nápravných postupů Paktu o stabilitě a růstu. Konkrétně v případě preventivní složky stanoví čl. 5 odst. 1 a čl. 9 odst. 1 nařízení (ES) č. 1466/97, že „v obdobích závažného hospodářského útlumu v eurozóně nebo v Unii jako celku může být členským státům dočasně povoleno odchýlit se od cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle, a to pod podmínkou, že tím nedojde k ohrožení udržitelnosti veřejných financí ve střednědobém horizontu“. Pokud jde o nápravnou složku, čl. 3 odst. 5 a čl. 5 odst.

2 stanoví, že v případě prudkého hospodářského propadu v eurozóně nebo v Unii jako celku může Rada na doporučení Komise rovněž přijmout revidovanou fiskální trajektorii.

Připravované posouzení programů stability a konvergenčních programů členských států, jarní prognóza a následný návrh Komise na doporučení Rady jednotlivým zemím poskytnou příležitost k zajištění této nezbytné koordinace a ke stanovení pokynů, jež na vnitrostátní a agregované úrovni povedou k dosažení odpovídající orientace fiskální politiky podporující růst.

Na základě výše uvedených úvah a vzhledem k očekávanému prudkému hospodářskému propadu se Komise domnívá, že podmínky pro aktivaci obecné únikové doložky jsou poprvé od jejího zavedení v roce 2011 splněny, a žádá Radu, aby tento závěr potvrdila s cílem poskytnout členským státům jasné informace.

Obecná úniková doložka nenahrazuje postupy Paktu o stabilitě a růstu. Umožní Komisi a Radě, aby přijaly nezbytná opatření pro koordinaci politik v rámci Paktu a přitom se odchýlily od rozpočtových požadavků, které by se uplatnily za běžných okolností.